

დაუსჯელობასთან ბრძოლა

*ამონაწერი მე-14 საერთო ანგარიშიდან,
გამოქვეყნდა 2004 წელს*

25. CPT-ს არსია წამების და არაადამიანური ან ღირსების შემლახველი მოპყრობის ან დასჯის “პრევენცია”. ეს უფრო მომავლის საქმეა, ვიდრე წარსულის. თუმცა, კომიტეტის პრევენციული მანდატის განუყოფელი ნაწილია არასათანადო მოპყრობის შემთხვევაში მიღებული ზომების ეფექტიანობის შეფასება.

წამებისა და არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმების აღკვეთის სანდოობა ეჭვქვეშ დგება ყოველთვის, როცა ამგვარ დანაშაულებზე პასუხისმგებელი პირები არ აგებენ პასუხს თავიანთ ქმედებებზე. თუ არასათანადო მოპყრობის შესახებ სასწრაფო ინფორმაციას არ მოჰყვება მყისიერი და ეფექტიანი პასუხი, პირები, რომლებმაც, ეჭვია, რომ განახორციელეს არასათანადო მოპყრობა, ირწმუნებენ – და ამის მიზეზიც ექნებათ – რომ შეუძლიათ ასე მოიქცნენ დაუსჯელად. ჩაიშლება ყველა მცდელობა, განვითარდეს ადამიანის უფლებათა პრინციპები თანამშრომელთა დაქირავების მკაცრი პოლიტიკისა და მათი პროფესიული განვითარების გზით. ეფექტიანი ღონისძიებების მიუღებლობის შემთხვევაში, შესაბამისი პირები – კოლეგები, მენეჯერები, საგამოძიებო სამსახურები – საბოლოოდ ხელს შეუწყობენ იმ ღირებულებების რღვევას, რაც მართლაც საფუძვლად უდევს დემოკრატიულ საზოგადოებას.

ამის საწინააღმდეგოდ, თუ ოფიციალური პირები ბრძანებენ, ნებას რთავენ, ეგუებიან ან თავად ჩადიან წამების და არასათანადო მოპყრობის ფაქტს და ისინი წარდგებიან მართლმსაჯულების წინაშე თავიანთი ქმედების ან შეცდომის გამო, მაშინ საზოგადოებას ეგზავნება არაორაზროვანი მესიჯი, რომ ასეთი ქცევა არ იქნება შეწყნარებული. მესიჯს, გარდა იმისა, რომ აქვს მნიშვნელოვანი შემაკავებელი ღირებულება, იგი ასევე არწმუნებს ზოგადად საზოგადოებას, რომ არავინ არის კანონზე მაღლა, ისინიც კი, ვინც მის შესრულებაზეა პასუხისმგებელი. იმის ცოდნას, რომ არასათანადო მოპყრობაზე პასუხისმგებელი პირები წარდგნენ მართლმსაჯულების წინაშე, ასევე სასიკეთო ეფექტი აქვს მსხვერპლთათვის.

26. დაუსჯელობის აღკვეთა უნდა დაიწყოს სახლში, ანუ შესაბამის სააგენტოში (პოლიცია ან სასჯელაღსრულების სამსახური, სამხედრო ხელისუფლება და სხვ.). ძალიან ხშირად კოლეგიალური სოლიდარობის გამო, არის მცდელობა, რომ გაერთიანდნენ და დაეხმარონ ერთმანეთს არასათანადო მოპყრობის დარღვევების

შემთხვევაში, დაფარონ კიდევ კოლეგების უკანონო ფაქტების კვალი. საჭიროა, რომ ტრენინგებისა და კონკრეტული მაგალითების მეშვეობით, განვითარდეს იმის კულტურა, რომ არაპროფესიონალიზმად – და კარიერული წინსვლისათვის ხელისშემშლელად – ჩაითვალოს იმ კოლეგებთან მუშაობა და თანამშრომლობა, რომლებიც არასათანადო მოპყრობას მიმართავენ. ამავდროულად, სწორ და პროფესიული თვალსაზრისით სასარგებლოდ ჩაითვალოს იმ გუნდის კუთვნილება, რომელიც განერიდება ამგვარ ქცევას.

ისეთი ატმოსფერო უნდა შეიქმნას, რომ სწორ ქცევად ჩაითვალოს კოლეგების მხრიდან არასათანადო მოპყრობის ფაქტების გამჟღავნება; ყველას ცხადად უნდა ესმოდეს, რომ არასათანადო მოპყრობაში დამნაშავე მხოლოდ რეალური ჩამდენი კი არ არის, არამედ ყველა, ვინც იცის ან უნდა იცოდეს, რომ არასათანადო მოპყრობა მოხდა და არაფერი კეთდება მის აღმოსაფხვრელად ან გასაცხადებლად.

27. ბევრ სახელმწიფოში, სადაც კი CPT ყოფილა, სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს წამება და არასათანადო მოპყრობა, ძალადობა ჩვენების მოპოვების მიზნით, ძალაუფლების ბოროტად გამოყენება და სხვ. წარმოშობს სისხლის სამართლის დანაშაულს, რომელიც განიხილება ეხ ოფიციო. CPT მიესალმება ამ ტიპის სამართლებრივი დებულებების არსებობას.

ამასთან, ბევრ ქვეყანაში CPT-მ აღმოაჩინა, რომ პროკურატურას აქვს მნიშვნელოვანი თავისუფლება, დაიწყოს წინასწარი გამოძიება, როცა გამჟღავნდება ინფორმაცია თავისუფლებააღკვეთილი პირის მიმართ განხორციელებულ შესაძლო არასათანადო მოპყრობაზე. კომიტეტის აზრით, ოფიციალური საჩივრის არარსებობის შემთხვევაშიც კი, ამ ორგანოებს უნდა ჰქონდეთ სამართლებრივი ვალდებულება, დაიწყონ გამოძიება, როგორც კი მიიღებენ სანდო ინფორმაციას, ნებისმიერი წყაროდან, თავისუფლებააღკვეთილი პირის მიმართ შესაძლო არასათანადო მოპყრობაზე. ამასთან დაკავშირებით, პასუხისმგებლობის სამართლებრივი სისტემა გაძლიერდება, თუ საჯარო პირებს (პოლიციელებს, სასჯელაღსრულების დაწესებულების დირექტორებს და სხვ.) ოფიციალურად მოეთხოვებათ, დაუყოვნებლივ, შეტყობისთანავე აცნობონ შესაბამის ხელისუფლებებს ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც არასათანადო მოპყრობაზე მიუთითებს.

28. სათანადო სამართლებრივი სისტემის არსებობა, თავისთავად, არ არის საკმარისი იმის გარანტიისათვის, რომ სათანადო ზომები იქნება მიღებული არასათანადო მოპყრობის შესაძლო შემთხვევებში. ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ რელევანტური ხელისუფლებები უფრო სენსიტიურნი იყვნენ იმ მნიშვნელოვანი ვალდებულებების მიმართ, რაც მათ აკისრიათ.

როცა თავისუფლებააღკვეთილი პირი წარედგინება სასამართლო და საგამომძიებო ხელისუფლებას, ეს აძლევს მას მნიშვნელოვან შესაძლებლობას, რომ განაცხადოს, განხორციელდა თუ არა მის მიმართ არასათანადო მოპყრობა. გარდა ამისა, მაშინაც კი, როცა საჩივარი არ გამოთქმულა, ამ ხელისუფლებებს შეუძლიათ დროულად მიიღონ ზომები, თუ არის სხვა ნიშნები (მაგ.: ხილული დაზიანებები, პიროვნების გარეგნობა ან ქცევა), რომ არასათანადო მოპყრობა განხორციელდა.

თუმცა, თავისი ვიზიტებისას CPT ხშირად შეხვედრია ადამიანებს, ვინც განაცხადა, რომ მათ იჩივლეს პროკურორის და/ან მოსამართლის წინაშე არასათანადო მოპყრობის გამო, მაგრამ მათ თანამოსაუბრეებმა გამოამჟღავნეს მხოლოდ მცირე ინტერესი მიუხედავად იმისა, რომ აღენიშნებოდათ დაზიანებები სხეულის ხილულ ნაწილებზე. მაგალითის სახით, კომიტეტმა ახლახანს განიხილა საქმე, რომლის დროსაც არასათანადო მოპყრობაზე განცხადების გარდა აშკარად შეინიშნებოდა სხვადასხვა სახის სილურჯები და შეშუპებები სახეზე, ფეხებსა და ზურგზე. მიუხედავად იმისა, რომ საქმეში წარმოდგენილი ინფორმაცია არის არასათანადო მოპყრობის პრიმა-ფაცე დადასტურება, შესაბამისმა ხელისუფლებებმა არ დაადგინეს გამოძიება და ვერ შეძლეს დამაჯერებელი ახსნა მოეძებნათ თავიანთი ქცევისათვის.

ასევე არ არის იშვიათი შემთხვევები, როცა ადამიანები აცხადებენ, რომ მათ შეეშინდათ, გაეცხადებიათ არასათანადო მოპყრობის ფაქტები, რადგან პროკურორსა და მოსამართლესთან მოსმენას ესწრებოდნენ იგივე სამართალდამცავები, ვინც მონაწილეობდა დაკითხვაში ან ცხადად გადააფიქრებინეს ამის გაკეთება იმ მიზეზით, რომ ეს იქნებოდა მათ საუკეთესო ინტერესებში.

სავალდებულოა, რომ საგამოძიებო და სასამართლო ხელისუფლებებმა გადადგან მყარი ნაბიჯები, როცა კი გამოჩნდება არასათანადო მოპყრობის მანიშნებელი ნებისმიერი ინფორმაცია. ამის მსგავსად, მათ ისე უნდა წარმართონ სასამართლო მოსმენა, რომ შესაბამის პირებს ჰქონდეთ რეალური შესაძლებლობა, განაცხადონ, როგორ ეპყრობოდნენ მათ.

29. არასათანადო მოპყრობის შესახებ განაცხადის ადეკვატური შეფასება ხშირ შემთხვევაში არ იქნება ცხადი. ზოგიერთი ტიპის არასათანადო მოპყრობა (როგორცაა ასფიქსია ან ელექტროშოკი) არ ტოვებს შესამჩნევ ნიშნებს, ან არ დატოვებს, თუ განხორციელდება მაღალპროფესიონალურად. ამის მსგავსად, პირის იძულება იდგეს ფეხზე ან მუხლებზე ან წელში მოხრილი მოუხერხებელ პოზიციაში საათების განმავლობაში, ან მათთვის ძილის აკრძალვა, მოსალოდნელია, რომ არ დატოვებს აშკარა კვალს. სხეულზე დარტყმებმაც კი შეიძლება მსუბუქი კვალი დატოვონ, რომელიც მალევე ფერმკრთალდება და მათი აღმოჩენა რთულია. შესაბამისად, როცა არასათანადო მოპყრობის ამ ფორმების შესახებ განაცხადება მიეწოდება საგამოძიებო და სასამართლო ხელისუფლებებს, ისინი განსაკუთრებით ფრთხილად უნდა იყვნენ, რომ არ მიანიჭონ მნიშვნელობა გარეგნული ნიშნების არარსებობას. A ფორტიორი იგივე ეხება ფსიქოლოგიური ტიპის არასათანადო მოპყრობას (სექსუალური ძალადობა, თავისუფლებააღკვეთილი პირის და/ან მისი ოჯახის სიცოცხლის ან ფიზიკური ხელშეუხებლობის მუქარა და ა.შ.). არასათანადო მოპყრობის შესახებ განაცხადების ადეკვატურად შეფასებას, შესაძლოა, დასჭირდეს მტკიცებულებების აღება ყველა შესაბამისი პირისაგან და ადგილზე დროული შემოწმება და/ან სპეციალისტის სამედიცინო შემოწმება.

როდესაც ეჭვმიტანილი წარდგება პროკურორის ან მოსამართლის წინაშე და განაცხადებს არასათანადო მოპყრობის შესახებ, ამგვარი განაცხადი უნდა აღირიცხოს წერილობით, დაუყოვნებლივ დაინიშნოს სასამართლო სამედიცინო შემოწმება (საჭიროების შემთხვევაში, ჩაერთოს სასამართლო ფსიქიატრიც) და გადაიდგას აუცილებელი ნაბიჯები იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ჩატარდა სათანადო გამოძიება. ეს

უნდა გაკეთდეს მიუხედავად იმისა, შესაბამის პირს აქვს თუ არა ხილული დაზიანებები. თუნდაც არ არსებობდეს განცხადება არასათანადო მოპყრობის შესახებ, სასამართლო სამედიცინო შემოწმება მაინც უნდა ჩატარდეს, თუკი არსებობს სხვა საფუძველი იმის სავარაუდოდ, რომ ადამიანი გახდა არასათანადო მოპყრობის მსხვერპლი.

30. ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ არ არსებობდეს ბარიერი პირსა (რომელმაც განაცხადა არასათანადო მოპყრობის შესახებ და, რომელიც შეიძლება გაათავისუფლონ პროკურორის ან მოსამართლის წინაშე წარდგენამდე) და ექიმებს შორის (რომელსაც შეუძლია წარმოადგინოს სასამართლო ანგარიში). მაგალითად, ასეთ ექიმზე მიწვდომას არ უნდა სჭირდებოდეს წიანსწარი ავტორიზაცია საგამოძიებო ხელისუფლების მხრიდან.

31. ვიზიტების დროს CPT-ს რამოდენიმეჯერ მოუხდა იმ ხელისუფლებათა საქმიანობის შეფასება, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან, ოფიციალურად გამოიძიონ ისეთი შემთხვევები, რასაც მოჰყვება განცხადება არასათანადო მოპყრობის შესახებ და დააკისრონ სისხლის სამართლის ან დისციპლინარული სასჯელი. ამ დროს კომიტეტი ითვალისწინებდა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკასა და საერთაშორისო სამართლებრივ დოკუმენტებში დასახულ სტანდარტებს. ამჟამად ფართოდ აღიარებულია პრინციპი: წამებისა და არაადამიანური ან ღირსების შემლახველი მოპყრობისა თუ დასჯის აკრძალვას პრაქტიკული მნიშვნელობა რომ მიეცეს, არსებითია ეფექტიანი გამოძიება, რასაც მოჰყვება არასათანადო მოპყრობაში პასუხისმგებელ პირთა იდენტიფიკაცია და დასჯა.

ამ პრინციპთან შესაბამისობაში ყოფნა გულისხმობს გამოძიებაზე პასუხისმგებელი ხელისუფლების უზრუნველყოფას ყველა საჭირო რესურსით, როგორც ადამიანური, ასევე მატერიალური. გარდა ამისა, გამოძიებამ უნდა დააკმაყოფილოს რამოდენიმე ძირითადი კრიტერიუმი.

32. შესაძლო არასათანადო მოპყრობის ეფექტიანი გამოძიებისათვის არსებითია, რომ გამოძიებაზე პასუხისმგებელი პირი იყოს დამოუკიდებელი მისგან, ვინც ამ მოვლენებში არიან ჩართულნი. ზოგიერთ იურისდიქციაში, ყველა საჩივარი პოლიციის ან სხვა საჯარო მოხელეების მიმართ არასათანადო მოპყრობის შესახებ უნდა წარედგინოს პროკურორს და ის – არა პოლიცია – წყვეტს, დაიწყოს თუ არა წინასწარი გამოძიება საჩივრის საფუძველზე; CPT მიესალმება ამგვარ მიდგომას. თუმცა, არც ისე იშვიათია შემთხვევები, როცა საქმე უზრუნდებათ მოსამსახურე სამართალდამცავებს. ამ შემთხვევაში პროკურორის ჩართულობა შეზღუდულია ოფიციალურ პირთა მითითებებშიც, რომ მათ ჩაატარონ დაკითხვა, მიღებული შედეგების გაცნობაშიც და გადაწყვეტილების მიღებაშიც, დაადგინონ თუ არა სისხლის სამართლის დანაშაული. მნიშვნელოვანია იმის უზრუნველყოფა, რომ გამოძიებაში ჩართული ოფიციალური პირები არ იყვნენ იმავე სამსახურიდან, საიდანაც ისინი, ვიზუალურად გამოძიება ტარდება. იდეალური იქნება, თუ გამოძიება დაევალებათ საქმეში ჩართული სამსახურისაგან სრულიად დამოუკიდებელ პირებს. გარდა ამისა, პროკურატურამ საჯარო მოხელეების მეშვეობით უნდა განახორციელოს გამოძიების მსვლელობის მჭიდრო და ეფექტიანი ზედამხედველობა. მათ უნდა შეიმუშავონ ცხადი მითითებები, თუ რა გზით აპირებენ ამგვარი გამოძიებების ზედამხედველობას.

33. შესაძლო არასათანადო მოპყრობის გამოძიება უნდა იყოს სკრუპულოზური. გამოძიებამ უნდა შეძლოს გამოარკვეოს, გამოიყენეს ძალა თუ სხვა მეთოდები ან იყო თუ არა ეს გამართლებული გარემოებებით, ასევე მოახდინოს დამნაშავეების იდენტიფიკაცია და, თუ საჭიროა, დაადგინოს შესაბამის პირთა დასჯის საკითხი. ეს არ არის ვალდებულება შედეგის მიმართ, არამედ საშუალებების მიმართ. ეს კრიტერიუმი მოითხოვს გონივრული ნაბიჯების გადადგმას ინციდენტთან დაკავშირებული სამხილების მოსაპოვებლად, მათ შორის, სავარაუდო მსხვერპლის, ეჭვმიტანილისა და მოწმეების (მაგ., მორიგე პოლიციელის, სხვა დაკავებულების) იდენტიფიცირებასა და დაკითხვას, იმ იარაღების მოძიებას, რომლებიც, შესაძლოა, გამოიყენეს არასათანადო მოპყრობისას და სასამართლო სამხილების მოგროვებას. როცა საჭიროა, უნდა ჩატარდეს აუტოფსია, რომელიც მოგვცემს სრულ და ზუსტ ინფორმაციას დაზიანების შესახებ და კლინიკური გამოვლინებების ობიექტურ ანალიზს, სიკვდილის მიზეზის ჩათვლით.

გამოძიება ასევე უნდა ჩატარდეს მრავალმხრივად. CPT წააწყდა შემთხვევებს, როცა მიუხედავად შესაძლო არასათანადო მოპყრობასთან დაკავშირებით გაცხადებული მრავალრიცხოვანი ინციდენტებისა და ფაქტებისა, გამოძიების ფარგლები იყო გაუმართლებლად ვიწრო, უგულებელყოფილი დარჩა მნიშვნელოვანი ეპიზოდები და გარემოებები, რომლებიც არასათანადო მოპყრობას მიუთითებდნენ.

34. ამ კონტექსტში, CPT-ს სურს ცხადახ გამოხატოს თავისი უკმაყოფილება ბევრ ქვეყანაში დამკვიდრებულ პრაქტიკასთან დაკავშირებით: სამართალდამცავები ან სასჯელაღსრულების დაწესებულების თანამშრომლები ატარებენ ნიღბებს ან მოქსოვილ შლემს დაპატიმრების მომენტში, დაკითხვისას ან სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში არეულობების დაცხრობისას. ეს აშკარად ხელს შეუშლის პოტენციურ ეჭვმიტანილთა იდენტიფიკაციას, როცა ადგილი ექნება არასათანადო მოპყრობას. ეს პრაქტიკა მკაცრად უნდა გაკონტროლდეს და მას მხოლოდ განსაკუთრებულ გამონაკლის შემთხვევებში მიმართონ, თან შესაბამისად დაასაბუთონ. ეს იშვიათად, თუ ოდესმე, იქნება დასაბუთებული სასჯელაღსრულების დაწესებულების კონტექსტში.

ამის მსგავსად, აშკარად უნდა აიკრძალოს ზოგიერთ ქვეყანაში გამოვლენილი პრაქტიკა – პოლიციის განყოფილებაში ადამიანებს უხვევენ თვალებს. ეს უსათუოდ შეუშლის ხელს, საქმე აღიდრას იმ ადამიანების წინააღმდეგ, ვინც მონაწილეობს წამებაში ან არასათანადო მოპყრობაში, რაც, CPT-ს ცნობით, არაერთხელ მომხდარა კიდეც.

35. ეფექტურობისათვის ასევე საჭიროა, რომ გამოძიება ჩატარდეს დაუყოვნებლივ და გონივრულად სწრაფად. CPT-მ გამოავლინა შემთხვევები, როცა საგამოძიებო საქმიანობა დაიწყო გაუმართლებლად დაგვიანებით ან საგამოძიებო თუ სასამართლო ხელისუფლებამ შკარად არ გამოიყენა მის ხელთ არსებული სამართლებრივი მექანიზმები, რომ რეაგირება მოეხდინა არასათანადო მოპყრობის შესახებ არსებულ განცხადებაზე ან სხვა რელევანტურ ინფორმაციაზე.

36. ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გარდა, ეფექტიანი გამოძიებისათვის საჭიროა ერთვებოდეს გამოძიების ან მისი შედეგებზე საზოგადოებრივი მეთვალყურეობის ელემენტიც. მეთვალყურეობის საჭირო ხარისხი შეიძლება იცვლებოდეს შემთხვევისდა მიხედვით. განსაკუთრებით სერიოზულ შემთხვევებში, ურიგო არ იქნება არც

საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვა. ყველა შემთხვევაში, მსხვერპლი (ან, ზოგიერთ შემთხვევაში, მსხვერპლის უახლოესი ნათესავი) ჩართული უნდა იყოს საგამომიებო პროცედურაში იმ მოცულობით, რაც აუცილებელია მისი ლეგიტიმური ინტერესების დასაცავად.

37. დისციპლინარული საქმისწარმოება არასათანადო მოპყრობასთან ბრძოლის დამატებითი საშუალებაა, რომელიც შეიძლება მიმდინარეობდეს სისხლის სამართლის საქმისწარმოების პარალელურად. შესაბამის ოფიციალურ პირთა დისციპლინარული ბრალეულობა სისტემატურად უნდა განიხილებოდეს სისხლის სამართლის დანაშაულის დასადგენად. ამ კონტექსტში, CPT უწევს რეკომენდაციას რიგ პროცედურულ გარანტიებს. მაგალითად, სავალდებულოა, რომ პოლიციის დისციპლინარული საქმისწარმოებისათვის კომისიის ერთ-ერთი წევრი მაინც იყოს დამოუკიდებელი.

38. საჯარო მოხელეების მხრიდან ჩადენილი შესაძლო დისციპლინარული დარღვევის შესახებ დაკითხვები შესაძლოა აწარმოოს სპეციალურმა შიდა საგამომიებო დეპარტამენტმა შესაბამისი სამსახურების სტრუქტურაში. მიუხედავად ამისა, CPT დაჟინებით მოუწოდებს, რომ შეიქმნას სრულიად დამოუკიდებელი საგამომიებო ორგანო. ასეთ ორგანოს უნდა ჰქონდეს ძალაუფლება იმისათვის, რომ ბიძგი მისცეს დისციპლინარული საქმისწარმოების მიმართულებას.

მიუხედავად საგამომიებო სამსახურის ფორმალური სტრუქტურისა, CPT მიიჩნევს, რომ მისი ფუნქციები უნდა იყოს სათანადოდ გაცხადებული. მიუხედავად იმისა, რომ ადამიანებს ექნებათ შესაძლებლობა, პირდაპირ მიმართონ საჩივრით აღნიშნულ ორგანოს, საჯარო ხელისუფლებებისათვის, როგორცაა, ვთქვათ, პოლიცია, სავალდებულო იქნება ნებისმიერი გამოვლინების აღრიცხვა, რამაც კი შეიძლება დაადგინოს დანაშაული. ამასთან დაკავშირებით უნდა ითქვას, რომ შემოსაღებია სპეციალური ფორმები, რომელიც დაადასტურებს საჩივრის მიღებას და გარკვეული ზომების მიღებას.

თუ მოცემულ შემთხვევაში აღმოჩნდა, რომ ოფიციალურ პირთა ქცევა, შესაძლოა, იყოს სისხლის სამართლის დანაშაული, საგამომიებო ორგანომ ყოველთვის პირდაპირ – დაყოვნების გარეშე – უნდა აცნობოს პროკურატურას.

40. საჯარო მოხელეების მხრიდან არასათანადო მოპყრობის ნებისმიერი გამოვლენა სამოქალაქო სამართალწარმოების დროს, ასევე საჭიროებს ყურადღებით დაკვირვებას. მაგალითად, იმ შემთხვევებში, როცა საქმე გვაქვს საჩივრებთან დაზიანებაზე ან პოლიციის თანამშრომელთა მხრიდან გამოვლენილი ფიზიკური ძალადობის შემთხვევაში სამშვიდობო მოლაპარაკებაზე სასამართლოს გვერდის ავლით, CPT იძლევა რეკომენდაციას, რომ ჩატარდეს დამოუკიდებელი განხილვა. ასეთი განხილვის მიზანია იმის იდენტიფიკაცია, უნდა დადგეს თუ არა სისხლის სამართლის და/ან დისციპლინარული პასუხისმგებლობის საკითხი, პოლიციის თანამშრომელთა წინააღმდეგ განაცხადების ხასიათისა და სიმძიმის გათვალისწინებით.

41. აქსიომაა, რომ არ აქვს მნიშვნელობა, რამდენად ეფექტიანი იყო გამოძიება, მისი ღირებულება იქნება უმცირესი, თუ არასათანადო მოპყრობისათვის დაკისრებული სასჯელი იქნება შეუსაბამო. როცა არასათანადო მოპყრობა დადგინდება, მას უნდა მოჰყვეს შესაბამისი სასჯელის დაკისრება. ამას ექნება ძლიერი დამარწმუნებელი ეფექტი. საპირისპიროდ, თუ დადგინდა მსუბუქი განაჩენი, ეს მხოლოდ წარმოქმნის დაუსჯელობის კლიმატს.

რასაკვირველია, სამართლებრივი ხელისუფლებები არიან დამოუკიდებელი და, ამდენად, თავისუფლები, კანონმდებლობით დადგენილი პარამეტრებით გამოიტანონ განაჩენი ნებისმიერ შემთხვევაში. თუმცა, ამ პარამეტრების მეშვეობით, ცხადი უნდა იყოს კანონმდებლის განზრახვა: სისხლის სამართლის სისტემამ უნდა შეიმუშავოს მტკიცე დამოკიდებულება წამებისა და არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმების მიმართ. ამის მსგავსად, დისციპლინარული ბრალეულობის გამოვლენის კვალად დადგენილი სასჯელი უნდა იყოს საქმის სიმძიმის თანაფარდი.

42. დაბოლოს, არ უნდა დარჩეს არც ერთი ადამიანი, ვისაც ექნება ეჭვი იმასთან დაკავშირებით, რომ სახელმწიფო ხელისუფლებები ცდილობენ, წინ აღუდგნენ დაუსჯელობას. ამას ხაზი უნდა გაესვას ნებისმიერი ქმედებისას ყველა სხვა დონეზე. როცა ეს აუცილებელია, ხელისუფლებები არ უნდა მოერიდნონ უმაღლეს პოლიტიკურ დონეზე, ოფიციალური განცხადებების მეშვეობით ცხადი გზავნილის გაცხადებას, რომ წამებისა და არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმებს ექნებათ “ნულოვანი შემწყნარებლობა”.